

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет економічних наук
Кафедра обліку і аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Котляр Ю.В.

29 серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА**

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»
Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Розробник

Колєватова А.В.

Завідувач кафедри розробника

Великий Ю.В.

Завідувач кафедри
спеціальності

Євчук Л.А.

Гарант освітньої програми спеціальності

Євчук Л.А.

Декан факультету економічних наук

Белінська С.М.

Завідувач аспірантурою і докторантурою

Ужва А.М.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Назва дисципліни	Економічна діагностика
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Статус дисципліни	нормативна
Курс навчання	2 курс
Навчальний рік	2024-2025 н.р.
Номер (и) семестрів (триместрів):	Денна форма
	3 семестр
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кред. / 120 год
Структура курсу:	
лекції	20
семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові)	20
годин самостійної роботи	80
Відсоток аудиторного навантаження	33 %
Мова викладання	Українська
Форма підсумкового контролю	Екзамен

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Економічна діагностика відноситься до тих учбових дисциплін, які покликані забезпечити фундаментальну підготовку фахівців з економіки та менеджменту, сформувати систему знань з теоретичних та практичних аспектів використання методичного апарату та інструментарію для визначення поточного та перспективного стану підприємства в ринковому середовищі та опрацювання комплексу заходів, спрямованих на поліпшення цього стану.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи знань з теоретичних та практичних аспектів використання методичного апарату та інструментарію економічної діагностики для визначення поточного та перспективного стану підприємства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є кількісна характеристика та якісна ідентифікація стану підприємства.

Завдання дисципліни є засвоєння наступних знань і набуття навичок стосовно:

- предмета і завдань дисципліни «Економічна діагностика»;
- застосування основних методів діагностики конкурентного середовища;
- оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів;
- діагностики конкурентоспроможності підприємства та товарів;
- підходів та методів діагностики майна підприємства та його ринкової вартості;
- методів діагностики виробничого потенціалу підприємства;
- управлінської діагностики;
- інструментів діагностики економічної безпеки та економічної культури підприємства.

Очікувані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- основні закономірності, методи, принципи економічної діагностики;
- методики вибору та використання інструментарію для наукового аналізу одержаних результатів дослідження та оцінювання їх достовірності.

уміння:

- вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління економічною діяльністю;
- оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва та торгівлі, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності

ЗК05. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК01. Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження на відповідному рівні, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях, впроваджені у практичну діяльність, що створюють нові знання у підприємницьких та торговельних структурах та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

Результати навчання

РН03. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу

інформації, зокрема, статистичні, економіко-математичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційно-комунікативні технології, прилади та обладнання.

РН07. Аналізувати та оцінювати стан, тенденції розвитку підприємництва та торгівлі, застосовувати сучасні методології, методи та інструменти для вирішення актуальних проблем у професійній практиці

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Денна форма навчання

Назва тем	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		л	п	с. р.
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Економічна діагностика».	13	2	2	9
Тема 2. Діагностика конкурентного середовища підприємства.	13	2	2	9
Тема 3. Діагностика конкурентоспроможності підприємства.	13	2	2	9
Тема 4. Діагностика майна і ринкова ціна підприємства.	13	2	2	9
Тема 5. Управлінська діагностика.	13	2	2	9
Тема 6. Діагностика виробничого потенціалу підприємства.	13	2	2	9
Тема 7. Фінансова діагностика.	13	2	2	9
Тема 8. Діагностика економічної безпеки підприємства.	13	2	2	9
Тема 9. Діагностика економічної культури підприємства.	16	4	4	8
Разом	120	20	20	80

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій денна форма навчання.

№ семінару	Кількість годин	Тема семінару	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1	2	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Економічна діагностика».	Предмет навчальної дисципліни. Сутність економічної діагностики. Економічна діагностика як дослідницький творчий процес. Види економічної діагностики. Діагностика країни. Діагностика галузі. Діагностика підприємства. Об'єкти і суб'єкти діагностики. Особливості економічної діагностики, як спеціальної навчальної дисципліни. Завдання економічної діагностики. Задачі, які вирішуються при проведенні економічної діагностики підприємства. Методи економічної діагностики підприємства. Системний підхід до проведення економічної діагностики підприємства. Інформаційне забезпечення економічної діагностики підприємства. Приклади відомостей та документів, які використовуються для проведення економічної діагностики.
Лекція 2	2	Тема 2. Діагностика конкурентного середовища	Поняття діагностики конкурентного середовища. Визначення меж ринків. Товарні межі ринку. Географічні межі товарного ринку. Часові межі товарних ринків. Визначення обсягу ринку товару. Способи вимірювання обсягу товарного ринку. Взаємозамінність товарів. Види бар'єрів на ринках.
Лекція 3	2	Тема 3. Діагностика конкурентоспроможності підприємства.	Поняття конкурентоспроможності підприємства. Особливості проведення діагностики конкурентоспроможності підприємства. Параметричні методи діагностики конкурентоспроможності. Рейтингова оцінка конкурентоспроможності підприємства. Графічні методи діагностики конкурентоспроможності підприємства.
Лекція 4	2	Тема 4. Діагностика майна і ринкова ціна підприємства.	Поняття оцінки майна підприємства. Професійна оціночна діяльність в Україні. Підходи та методи оцінки майна підприємства. Оцінка земельної ділянки та будівель. Оцінка машин і обладнання. Оцінка нематеріальних активів. Методи оцінки знаків для товарів та послуг. Методи оцінки комп'ютерних програм. Ринкова ціна підприємства.

Лекція 5	2	Тема 5. Управлінська діагностика.	Управлінська діагностика, як набір методик для оцінки процесів управління підприємством. Види управлінської діагностики. Методи управлінської діагностики. Експертне консультування. Процесне консультування. Організаційна діагностика і організаційні інтервенції.
Лекція 6	2	Тема 6. Діагностика виробничого потенціалу підприємства.	Поняття потенціалу підприємства та методи його діагностики. Підходи до визначення потенціалу підприємства. Оцінка техніко-організаційного рівня підприємства. Структурні схеми діагностики потенціалу. Вибір шкали для оцінювання потенціалу.
Лекція 7	2	Тема 7. Фінансова діагностика.	Поняття фінансової діагностики. Методи фінансової діагностики. Структура балансу підприємства. Експрес-аналіз балансу і звіту про фінансові результати. Горизонтальний аналіз. Вертикальний аналіз. Коефіцієнтний аналіз. Діагностика платоспроможності. Показники платоспроможності підприємства та їх економічний зміст. Діагностика фінансової стійкості. Економічний зміст показників фінансової стійкості. Діагностика ділової активності. Економічний зміст показників ділової активності. Діагностика ефективності. Показники рентабельності. Економічне тлумачення результатів коефіцієнтного аналізу. Рівняння Du Pont та його економічний зміст.
Лекція 8	2	Тема 8. Діагностика економічної безпеки підприємства	Сутність економічної безпеки підприємства. Банкрутство, як комплекс ознак порушення умов економічної безпеки підприємства. Ризики при здійсненні підприємницької діяльності. Діагностика неплатоспроможності та схильності до банкрутства. Інтегральні моделі оцінки ймовірності банкрутства. Z-рахунок Є. Альтмана. Модель Г. Спрінгейта. Модель Міністерства фінансів України. Моделі аналізу коефіцієнтів. Прогнозування банкрутства за У. Бівером. Ознаки поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності, визначені Міністерством економіки України. Моделі формалізованих критеріїв. Симптоми та ознаки кризових ситуацій за Аргенті. Моделі фінансових потоків. Вимоги до планів санації та реструктуризації боржника.

Лекція 9	2	Тема 9. Діагностика економічної культури підприємства	Економічна культура, як система цінностей. Основні елементи економічної культури. Зовнішні артефакти. Зовнішні видимі предмети. Внутрішні неписані правила. Культура засобів праці. Культура трудового процесу. Культура умов праці. Культура управління. Культура працівників. Культура міжособистих стосунків і комунікацій. Фірмовий стиль.
Лекція 10	2	Тема 9. Діагностика економічної культури підприємства	Завдання діагностики. Методи діагностики економічної культури. Інтерв'ю, Анкетування. Метод нагляду. Метод інтроспекції. Соціометричні методики. Особливості національної економічної культури. Соціальна відповідальність підприємства в Україні. Вплив соціально-психологічного клімату в колективі на ефективність роботи підприємства.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.1	Діагностика конкурентного середовища підприємства	2
1.2	Діагностика конкурентного середовища підприємства	2
2	Діагностика конкурентоспроможності підприємства	2
3	Діагностика майна і ринкова ціна підприємства	2
4	Управлінська діагностика	2
5	Діагностика виробничого потенціалу підприємства	2
6	Фінансова діагностика	2
7	Діагностика економічної безпеки підприємства	2
8.1	Діагностика економічної культури підприємства	2
8.2	Діагностика економічної культури підприємства	2
Разом		20

План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять для денної форми навчання

№ семінару	Кількість годин	Тема семінару	Ключові питання, які розглядаються
Семінар 1	2	Діагностика конкурентного середовища підприємства	Особливості економічної діагностики, як спеціальної навчальної дисципліни. Завдання економічної діагностики. Задачі, які вирішуються при проведенні економічної діагностики підприємства. Методи економічної діагностики підприємства.
Семінар 2	2	Діагностика конкурентного	Системний підхід до проведення економічної діагностики підприємства. Інформаційне забезпечення економічної

		середовища підприємства	діагностики підприємства. Приклади відомостей та документів, які використовуються для проведення економічної діагностики.
Семінар 3	2	Діагностика конкурентоспроможності підприємства	Поняття конкурентоспроможності товару (продукції, робіт, послуг). Споживчі характеристики товару. Новизна товару. Інформативність товару. Показники, які можуть охарактеризувати конкурентоспроможність товару. Вибір бази для порівняння товарів-конкурентів. Виявлення найближчих конкурентів. Побудова карти стратегічних груп. Методи діагностики конкурентоспроможності товару. Метод різниць. Метод суми місць. Метод «1111-5555». Матриця Нільсена. Концепція життєвого циклу товару та її зв'язок з конкурентоспроможністю. Матричні методики. Матриця BCG. Нова матриця BCG. Матриця GE/McKinsey та інші для оцінки конкурентоспроможності товарного портфелю.
Семінар 4	2	Діагностика майна і ринкова ціна підприємства	Поняття оцінки майна підприємства. Професійна оціночна діяльність в Україні. Підходи та методи оцінки майна підприємства. Оцінка земельної ділянки та будівель. Оцінка машин і обладнання. Оцінка нематеріальних активів. Методи оцінки знаків для товарів та послуг. Методи оцінки комп'ютерних програм. Ринкова ціна підприємства.
Семінар 5	2	Управлінська діагностика	Організаційна діагностика і організаційні інтервенції. Клінічний підхід. Навчальне консультування. Тренінги. Метод 360 градусів. Завдання управлінської Ефективність діагностики. управлінської діяльності Патології системи підприємства. управління. Взаємодія з консалтинговими компаніями. Оплата послуг консалтингової компанії.
Семінар 6	2	Діагностика виробничого потенціалу підприємства	Структурні схеми діагностики потенціалу. Вибір шкали для оцінювання потенціалу. Лінгвістичні та кількісні характеристики шкали Харрінгтона. Діагностичні процедури оцінки потенціалу підприємства. Вартісна оцінка потенціалу підприємства. Потенціал підприємства як об'єкт інвестування. Діагностика потенціалу підприємства як вартості бізнесу. Діагностика потенціалу підприємства як вартості ділової репутації. Конкурентний потенціал компанії за І. Ансоффом.

Семінар 7	2	Фінансова діагностика	Діагностика платоспроможності. Показники платоспроможності підприємства та їх економічний зміст. Діагностика фінансової стійкості. Економічний зміст показників фінансової стійкості. Діагностика ділової активності. Економічний зміст показників ділової активності. Діагностика ефективності. Показники рентабельності. Економічне тлумачення результатів коефіцієнтного аналізу. Рівняння Du Pont та його економічний зміст.
Семінар 8	2	Діагностика економічної безпеки підприємства	Модель Міністерства фінансів України. Моделі аналізу коефіцієнтів. Прогнозування банкрутства за У. Бівером. Ознаки поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності, визначені Міністерством економіки України. Моделі формалізованих критеріїв. Симптоми та ознаки кризових ситуацій за Аргенті. Моделі фінансових потоків. Вимоги до планів санації та реструктуризації боржника.
Семінар 9	2	Діагностика економічної культури підприємства	Основні елементи економічної культури. Зовнішні артефакти. Зовнішні видимі предмети. Внутрішні неписані правила. Культура засобів праці. Культура трудового процесу. Культура умов праці. Культура управління. Культура працівників. Культура міжособистих стосунків і комунікацій. Фірмовий стиль.
Семінар 10	2	Діагностика економічної культури підприємства	Завдання діагностики. Методи діагностики економічної культури. Інтерв'ю, Анкетування. Метод нагляду. Метод інтроспекції. Соціометричні методики. Особливості національної економічної культури. Соціальна відповідальність підприємства в Україні. Вплив соціально-психологічного клімату в колективі на ефективність роботи підприємства.

4.4. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота передбачає написання практичної роботи «Діагностика діяльності підприємства». Робота ставить за мету отримання навичок науково-дослідницької роботи, в процесі якої здобувач має навчитись самостійно працювати з економічною літературою, науковими публікаціями вітчизняних та зарубіжних вчених, використовувати законодавчо-правову базу, аналізувати статистичні та фактичні дані, узагальнювати отриману інформацію та логічно викладати свої думки з приводу того чи іншого питання.

Структура роботи має включати:

- вступ, у якому автор має розкрити актуальність обраної теми та основні завдання дослідження;
- основну частину, яка складається з трьох-чотирьох розділів;
- висновки, що містять стисле викладення основних результатів роботи;

– список використаної літератури, у тому числі законодавчих та нормативних актів (перелік джерел надається в алфавітному порядку у відповідності з правилами бібліографічного оформлення).

Зауважимо, що робота виконується здобувачем самостійно. Обсяг роботи визначено в межах 8-10 сторінок друкованого тексту з міжрядковим інтервалом 1,5; шрифт Times New Roman (Times New Roman Cyr) № 14 на аркушах паперу формату А4 (210х297 мм) з одного боку аркуша. На сторінках залишаються поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм.

4.4.1. Практична самостійна робота **ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

1. Оберіть об'єкт дослідження (це може бути одне підприємство або декілька для порівняння);
2. Зробіть характеристику суб'єкта господарювання (назва підприємства, дата його заснування, форма власності, організаційна структура);
3. Проведіть аналіз рівня його ресурсозабезпеченості (земельні, трудові, матеріальні, фінансові ресурси – можна представити інформацію за три роки у вигляді таблиці, зробити порівняльний аналіз показників в динаміці);
4. Проведіть аналіз асортименту продукції або послуг, що надає підприємство.
5. Проведіть аналіз конкурентоспроможності продукції (дослідження ринку збуту, конкурентів, попиту і пропозиції);
6. Проаналізуйте фінансовий стан підприємства, зробіть висновки.

Всю інформацію по практичній роботі можете представляти у вигляді аналітичних таблиць та рисунків за три останні роки, обов'язково зробити власні висновки та надати пропозиції щодо покращення діяльності підприємства.

Обсяг роботи становить мінімум 12 сторінок друкованого тексту, роботу потрібно здати до кінця семестру. Буде проведено її захист (допуск до іспиту).

4.4.2. Тематика рефератів:

- 1) Аналіз підходів до визначення економічної діагностики.
- 2) Поняття економічної діагностики: зміст, обґрунтування.
- 3) Місце економічної діагностики в управлінському консультуванні.
- 4) Економічна, медична, технічна, соціальна діагностика: спільне та відмінне.
- 5) Завдання економічної діагностики в умовах ринкової економіки.
- 6) Структура економічної діагностики.
- 7) Зв'язок економічної діагностики з іншими навчальними дисциплінами.
- 8) Галузеві особливості економічної діагностики.
- 9) Аналіз методів економічної діагностики.
- 10) Види економічної діагностики.
- 11) Поняття і характеристика конкурентного середовища підприємства.
- 12) Аналіз структури зовнішнього середовища підприємства.
- 13) Конкурентне середовище підприємства за М. Потером та його оцінка.
- 14) Аналіз характеристик конкурентного середовища.
- 15) Оцінка державного регулювання конкуренції як характеристики зовнішнього середовища підприємства.
- 16) Діагностика гостроти конкурентної боротьби.
- 17) Оцінка привабливості галузі як характеристики конкурентного середовища.
- 18) Роль SWOT - аналізу під час діагностики конкурентного середовища підприємства.
- 19) Побудова профілю конкурентного середовища як метод оцінки його впливу на підприємство.
- 20) Тенденції розвитку конкурентного середовища і діагностика його впливу на підприємство.

Задачі для самостійного опрацювання:

Задача 1. Виходячи із даних балансу підприємства, визначити тенденції щодо фінансової стійкості підприємства.

Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.
<i>Склад і розміщення господарських засобів</i>		<i>Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів</i>	
1. Основні засоби	960,0	1. Статутний капітал	985,0
2. Виробничі запаси	295,0	2. Нерозподілений прибуток	141,0
3. Незавершене виробництво	165,0	3. Довгострокові кредити банків	266,7
4. Готова продукція	65,0	4. Короткострокові кредити банків	42,85
5. Дебіторська заборгованість	9,95	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	17,08
6. Грошові кошти	154,83	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	197,15
Баланс	1649,78	Баланс	1649,78

Задача 2. Виходячи із даних балансу, визначити тенденції щодо платоспроможності підприємства шляхом проведення аналізу структури балансу.

Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.
<i>Склад і розміщення господарських засобів</i>		<i>Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів</i>	
1. Основні засоби	4650,0	1. Статутний капітал	4700,0
2. Виробничі запаси	1311,0	2. Нерозподілений прибуток	1,3
3. Незавершене виробництво	135,0	3. Довгострокові кредити банків	1732,7
4. Готова продукція	1800,0	4. Короткострокові кредити банків	1344,9
5. Дебіторська заборгованість	900,0	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1050,0
6. Грошові кошти	47,5	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	14,6
Баланс	8843,5	Баланс	8843,5

Задача 3. Виходячи із даних балансу підприємства, визначити тип стійкості фінансового стану підприємства.

Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.
<i>Склад і розміщення господарських засобів</i>		<i>Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів</i>	
1. Основні засоби	20189,0	1. Статутний капітал	20758,8
2. Виробничі запаси	1527,4	2. Нерозподілений прибуток	786,1
3. Незавершене виробництво	351,1	3. Довгострокові кредити банків	3372,7
4. Готова продукція	2614,7	4. Короткострокові кредити банків	1197,3
5. Дебіторська заборгованість	3765,5	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1808,3
6. Грошові кошти	299,4	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	823,9
Баланс	28747,1	Баланс	28747,1

Забезпечення освітнього процесу

Ноутбук з підключенням до мережі Інтернет та проектор.

5. Методи навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

1. Інтерактивні лекції, лекції-обговорення із використанням електронних засобів навчання (мультимедійне обладнання);
2. Дискусії та семінари (індивідуальна та групова форма роботи);
3. Опитування усні та письмові, в тому числі із використанням електронних засобів навчання (в тому числі, власних мобільних пристроїв);
4. Практико-орієнтоване навчання, використання електронних засобів навчання для отримання зворотного зв'язку.

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Словесні і наочні використовуються під час лекцій, практичні при проведенні практичних робіт. Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: демонстрація затверджених форм звітності. Під час проведення практичних занять застосовуються методи навчання: репродуктивні, евристичні; виконуються вправи: тренувальні, усні, практичні, розрахункові.

Методичне забезпечення

Засоби навчання:

- Електронні освітні ресурси (електронні матеріали комплексу навчально-методичного забезпечення з курсу, розміщені в базі навчально-контролюючої програми «Moodle» на сайті ЧНУ ім.Петра Могили).

- ТЗН (ноутбук, і т.д.)

Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення

- Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер);
- Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;
- OS: Windows;
- Програмне забезпечення: MS Word, MS Excel, Skype, Zoom, GoogleMeet;
- Система електронного навчання Moodle 3.9

6. Форми контролю

Контроль знань проводиться не тільки з метою виявлення рівня засвоєння ним навчального матеріалу, але й для того, щоб об'єктивно оцінити його результати. Оцінювання знань з дисципліни «Економічна діагностика» здійснюється на основі *поточного і підсумкового контролю знань*. Об'єктом оцінки знань є програмний матеріал різного характеру і рівня складності, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного контролю та екзамену.

Протягом семестру здобувач може набрати 60 балів (при умові, що складає іспит). Для допуску до екзамену здобувач повинен набрати за результатами поточного контролю не менше 40 балів.

6.1. Денна форма навчання

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1.	Опитування на групових заняттях (передбачено 10 відповідей)	10 відповідей x 2 бали = 20	Протягом семестру
2.	Розв'язування задач на групових заняттях (2 бали за 1 задачу, передбачено розв'язок 10 задач)	20	Протягом семестру
3.	Доповідь	20	Останнє семінарське заняття
4.	Екзамен	40	Заліково-екзаменаційна сесія
	Всього	100	

Критерії оцінювання знань

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 2 бали ставиться у випадку:

- здобувач вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 1 бал ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- здобувач має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;

- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення здобувачем висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 0,5 бали ставиться в такому випадку:

- здобувач користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Питання для підготовки до екзамену:

1. Сутність економічної діагностики, її напрямки та завдання.
2. Послідовність проведення економічної діагностики, її види.
3. Методичний апарат та інструментарій економічної діагностики.
4. Джерела інформації для проведення економічної діагностики.
5. Зміст діагностики конкурентного середовища підприємства.
6. Ситуаційний аналіз підприємства, його завдання та складові елементи.
7. Діагностика стратегічної позиції підприємства.
8. Аналіз сегментів ринку.
9. Діагностика внутрішньогалузевого суперництва за методикою М. Портера.
10. Оцінка поточних та потенційних конкурентів у галузі.
11. Оцінювання конкурентної позиції підприємств-суперників за допомогою складання карти стратегічних груп.
12. Позиційний аналіз.
13. Конкурентоспроможність підприємства: сутність, проблеми визначення й оцінки.
14. Конкурентний статус підприємства, його оцінка.
15. Аналітична оцінка конкурентоспроможності підприємства на ринку.
16. SWOT – аналіз підприємства.
17. Особливості PIMS – аналізу для визначення конкурентної стратегії підприємства на ринку.
18. Конкурентоспроможність продукції: сутність і особливості оцінки.
19. Фактори впливу на конкурентоспроможність продукції підприємства.
20. Методологічні засади оцінки конкурентоспроможності продукції.
21. Процедура оцінки конкурентоспроможності промислової продукції.
22. Оцінка конкурентоспроможності перспективних виробів. Розрахунок зваженого показника корисного ефекту продукції певного виду.
23. Напрямки підприємства. підвищення конкурентоспроможності
24. Підприємство як майновий комплекс.
25. Види оціночної вартості.
26. Економічні принципи оцінки вартості майна підприємства.
27. Методи оцінки вартості підприємства. продукції
28. Діагностична матриця можливих ситуацій та управлінських висновків щодо застосування різних методів оцінки вартості підприємства.
29. Сутність потенціалу підприємства.
30. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства.
31. Роль виробничо-господарського аналізу в процесі проведення оцінки потенціалу підприємства.
32. Діагностика використання основних засобів підприємства.
33. Оцінка використання матеріальних ресурсів.

34. Аналіз використання трудових ресурсів.
35. Сутність управлінської діагностики.
36. Основні методичні підходи до проведення управлінської діагностики.
37. Процесне консультування, його суть та завдання.
38. Напрямки управлінського діагностування.
39. Фінансова діагностика, її суть та необхідність проведення.
40. Джерела інформації для проведення фінансової діагностики.
41. Фінансово-економічний аналіз (ФЕА) підприємства як інструмент для здійснення фінансової діагностики.
42. Методики аналізу фінансової звітності при проведенні ФЕА.
43. Діагностика фінансових результатів підприємства.
44. Аналіз руху грошових коштів.
45. Оцінка грошових коштів підприємства за основною діяльністю підприємства.
46. Рух грошових коштів підприємства за інвестиційною діяльністю.
47. Аналіз грошових коштів підприємства за фінансовою діяльністю.
48. Діагностика фінансового стану підприємства.
49. Фінансова стійкість підприємства, її суть та показники визначення.
50. Аналіз ліквідності підприємства. Коефіцієнти ліквідності. 51. Показники ділової активності підприємства.
52. Поняття та цілі економічної безпеки.
53. Основні функціональні складові економічної безпеки підприємства.
54. Загальна схема процесу організації економічної безпеки підприємства.
55. Аналітична оцінка рівня економічної безпеки підприємства.
56. Визначення поточного та перспективного стану функціонування підприємства та його партнерів для прийняття управлінських рішень.
57. Економічна культура підприємства, її суть та функції.
58. Сутнісна характеристика елементів економічної культури.
59. Методологічні принципи проведення культурологічної діагностики.
60. Різновиди культурологічної діагностики.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – PHD

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 076 «Підприємництво та торгівля»

Навчальна дисципліна – Економічна діагностика

1. Методичний апарат та інструментарій економічної діагностики (10 балів)
2. Діагностика фінансових результатів підприємства (10 балів)
3. *Задача.* Розрахуйте частки ринку фірм, які працюють в одній галузі в натуральному й вартісному вираженні, використовуючи дані про обсяги виробництва й ціни кожної окремої фірми, наведені в табл. 1 (20 балів).

Фірми в галузі		Обсяги реалізації (Q _i), тис. т	
		Ціна (Ц _i), грн/т	
		Варіанти	
№1	Q1	1	2
	Ц1	5512	5588
№2	Q2	65,55	60,55
	Ц2	5558	5410
		50,50	55,50

Затверджено на засіданні кафедри обліку і аудиту. Протокол № ____ від « ____ » 20 ____ року.

Завідувач кафедри
Екзаменатор

Ю.В. Великий
А.В. Колеватова

Критерії оцінювання знань під час екзамену

Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою, прийнятою ЧНУ ім. Петра Могили.

Оцінка **“Відмінно” - 90-100 балів** ставиться за умов, якщо здобувач дав лаконічні й ґрунтовні відповіді на всі питання, запропоновані на залік. Відповідь свідчить, що здобувач вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Здобувач уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані ситуації, посилаючись на джерела інформації. Здобувач розуміє значимість знань з дисципліни для особистого життя та для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами. Під час відповіді здобувач має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

Оцінка **“Добре” - 75-89 балів** ставиться за умов, якщо здобувач викладає відповідь на кожне залікове питання, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів здобувач припускається незначних помилок. В той же час, здобувач не розуміє актуальності висвітлюваних питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

Оцінка **“Задовільно” 60-74 балів** виставляється здобувачу в разі, якщо він не повністю розкрив залікові питання, або не відповів на одне з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалу курсу (знає лише певні теми). Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Здобувач не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальності проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання, або відсутні.

Оцінка **“Незадовільно” 34-59 балів** виставляється здобувачу в разі, коли кожне з трьох питань висвітлено поверхово, або не висвітленими залишаються 2 з 3-х питань. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, здобувач не знає, або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82-89	B	добре	зараховано
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Оновлено станом на 2023 рік. URL: rada.gov.ua.
2. Про банкрутство: Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. Оновлено станом на 2023 рік. URL: rada.gov.ua.
3. Бердар М. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 344 с.
4. Воронкова А. Е., Коренев Е. Н. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2018. 260 с.
5. Герасименко Т. О. Економічний аналіз та діагностика діяльності підприємства: підручник. Дніпро: Пороги, 2020. 412 с.
6. Давиденко Н. М., Буряк А. В. Фінансова діагностика суб'єктів господарювання: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2022. 288 с.
7. Економічна діагностика: підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 285 с.
8. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз та експрес-діагностика: навч. посіб. 2-ге вид. Київ : МАУП, 2019. 216 с.
9. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз: підручник. 3-тє вид. Київ: Знання, 2018. 487 с.
10. Ковальов Л. О. Стратегічний аналіз та економетрична діагностика бізнесу: підручник. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 390 с.
11. Колісник М. К. Фінансова діагностика та прогнозування банкрутства підприємства: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 264 с.
12. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз та діагностика потенціалу підприємства: підручник. Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2017. 448 с.
13. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 456 с.
14. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Управлінська діагностика підприємств: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 212 с.
15. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз в Україні: філософія, методологія, практика: монографія. Рівне: НУВГП, 2018. 364 с.
16. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 488 с.

17. Прохорова В. В., Давидова О. Ю. Економічна діагностика: навчальний посібник. Харків : Вид-во ХНАДУ, 2021. 310 с.
18. Швиданенко Г. О., Олексюк О. І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: монографія. Київ: КНЕУ, 2016. 192 с.

Допоміжна література:

1. Україна в цифрах 2023: статистичний збірник / за ред. І. Є. Вернера. Київ: Державна служба статистики України, 2024. 32 с.
2. Статистичний щорічник України за 2023 рік / за ред. І. Є. Вернера. Київ: Державна служба статистики України, 2024. 383 с.
3. Бабіч Д. В. Методичні підходи до експрес-діагностики ризику банкрутства вітчизняних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38.
4. Бондарчук Н. В. Антикризова фінансова діагностика підприємства як інструмент стратегічного менеджменту. *Бізнес Інформ*. 2021. № 5. С. 234–241.
5. Гринчук Н. М. Інноваційні методи економічного діагностування виробничого потенціалу. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 45–51.
6. Живко З. Б. Діагностика економічної безпеки підприємства: концептуальні основи. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. Вип. 29.3. С. 58–64.
7. Захаркін О. О. Оцінка вартості підприємства як інтегральний метод економічної діагностики. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2018. № 2. С. 112–121.
8. Іванова О. В. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності підприємства в системі економічної діагностики. *Проблеми економіки*. 2022. № 1. С. 145–152.
9. Крамаренко Г. О. Сучасні технології економічної діагностики як базова складова антикризового управління. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 52. DOI: doi.org.
10. Лепейко Т. І., Миронова О. В. Моніторинг та діагностика організаційного розвитку підприємства. *Економіка розвитку*. 2021. Т. 20, № 2. С. 18–27.
11. Лігоненко Л. О. Концептуальні засади економічного управління та діагностики підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 3. С. 5–17.
12. Москаленко Н. В. Порівняльний аналіз моделей прогнозування банкрутства в системі фінансової діагностики. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 89–101.
13. Отенко І. П. Методологічний апарат діагностики потенціалу підприємства. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29, № 1. С. 114–122.
14. Скрипник Н. Є. Експрес-діагностика економічного стану суб'єктів малого підприємництва. *Вчені записки КИМУ*. Серія: Економіка. 2023. Вип. 35. С. 77–84.
15. Чиж Л. П. Економічна діагностика: конспект лекцій для студентів економічних спеціальностей. Одеса: ОНМУ, 2021. 105 с.

Дистанційна підтримка дисципліни:

Тексти лекцій, презентації, відео, завдання, актуальні публікації та додаткові матеріали розміщені в системі дистанційного навчання Moodle.